

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul Legii pentru modificarea articolului 287 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003

Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări

Necesitatea elaborării proiectului de lege pentru modificarea articolului 287 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003 a servit hotărârea Curții Constituționale nr. 12 din 14 mai 2015 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 287 alin. (1) din Codul de procedură penală (reluarea urmăririi penale) prin care a fost declarată ca fiind neconstituțională alin. (1) al art. 287 din Codul de procedură penală.

Prin urmare, Ministerul Justiției, în conformitate cu prevederile art. 28¹ din Legea nr. 317 din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, precum și pct. 34¹ din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 34 din 17 ianuarie 2001, a elaborat proiectul de lege întru executarea Hotărârii menționate.

Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

În Hotărârea Curții Constituționale nr. 12 din 14 mai 2015, Curtea statuează că într-o societate democratică atribuția de bază a statului este protecția persoanei. Prin instituirea normelor procesual-penale, statul urmărește scopul de a proteja persoana și societatea de infracțiuni, dar, în același timp, să protejeze persoana și societatea de abuzurile persoanelor investite cu atribuții de cercetare a infracțiunilor, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată. Totodată, Curtea reține că garanțiile instituite prin articolul 21 din Constituție încorporează și dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori pentru aceeași faptă (principiul non bis in idem). Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori pentru aceeași faptă a devenit un principiu fundamental și incontestabil al oricărui sistem de drept și este garantat de normele actelor internaționale, la care a aderat și Republica Moldova.

Astfel, potrivit articolului 4 alin. 1 din Protocolul nr. 7 la Convenția Europeană, nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicțiile aceluiași stat pentru săvârșirea infracțiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurii penale ale acestui stat. Cu termeni similari operează și articolul 14 alin. 7 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, potrivit căruia nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit din pricina unei infracțiuni pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă în conformitate cu legea și cu procedura penală a fiecărei țări.

Curtea Constituțională, conferind principiului non bis in idem o conotație constituțională, în Hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010 asupra excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin. (6) art. 63 din Codul de procedură penală a subliniat:

„[...] dreptul [de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă] derivă din art.21 din Constituție, conform căruia: “Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale”. Din conținutul normei constituționale se deduc trei principii: prezumția nevinovăției, caracterul public al procedurilor penale și posibilitatea persoanei de a utiliza toate mijloacele procedurale necesare pentru apărarea sa. [...]”

Curtea observă, de asemenea, că prevederile cuprinse la alineatul (1) al art. 287, în fapt,

acordă procurorului ierarhic superior dreptul de a relua urmărirea penală oricând și în lipsa unor temeuri clar definite, care ar putea fi considerate judicioase în fiecare caz individual. Totodată se menționează că norma supusă controlului constituționalității plasează persoana într-o stare de incertitudine pentru un termen nedefinit și pentru circumstanțe care pot fi invocate aleatoriu la redeschiderea cauzei penale. De principiu, Curtea subliniază că odată cu încetarea urmăririi penale, scoaterea de sub urmărire sau clasarea cauzei penale persoana urmează a dispune de certitudinea și convingerea că nu va mai fi bănuită și urmărită penal.

Din considerentele enunțate mai sus, Ministerul Justiției propune, prin prezentul proiect de lege, abrogarea alin. (1) al art. 287 din Codul de procedură penală și modificarea alin. (2) prin care se exclude metoda reluării alternative a urmăririi penale (procurorul ierarhic superior sau judecătorul de instrucție). Respectiv, reluarea urmăririi penale se va dispune exclusiv de judecătorul de instrucție și doar atunci când:

- 1) apar fapte noi sau recent descoperite ori;
- 2) un viciu fundamental în cadrul urmăririi penale a afectat hotărîrea respectivă.

Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului de față nu presupune cheltuieli financiare suplimentare din bugetul de stat.

Impactul proiectului

Promovarea prezentului proiect de lege va avea ca efect aducerea în concordanță a Codului de procedură penală nr. 122-XV din 14 martie 2003 cu Hotărîrea Curții Constituționale nr. 12 din 14 mai 2015.

Modul de incorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare, actele normative care trebuie elaborate sau modificate

În urma adoptării proiectului Legii pentru modificarea articolului 287 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003 nu va fi necesară modificarea sau completarea cadrului conex.

Denumirea autorităților care au avizat proiectul de act normativ. Rezultatele avizării

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*.

Viceministru

Nicolae EȘANU